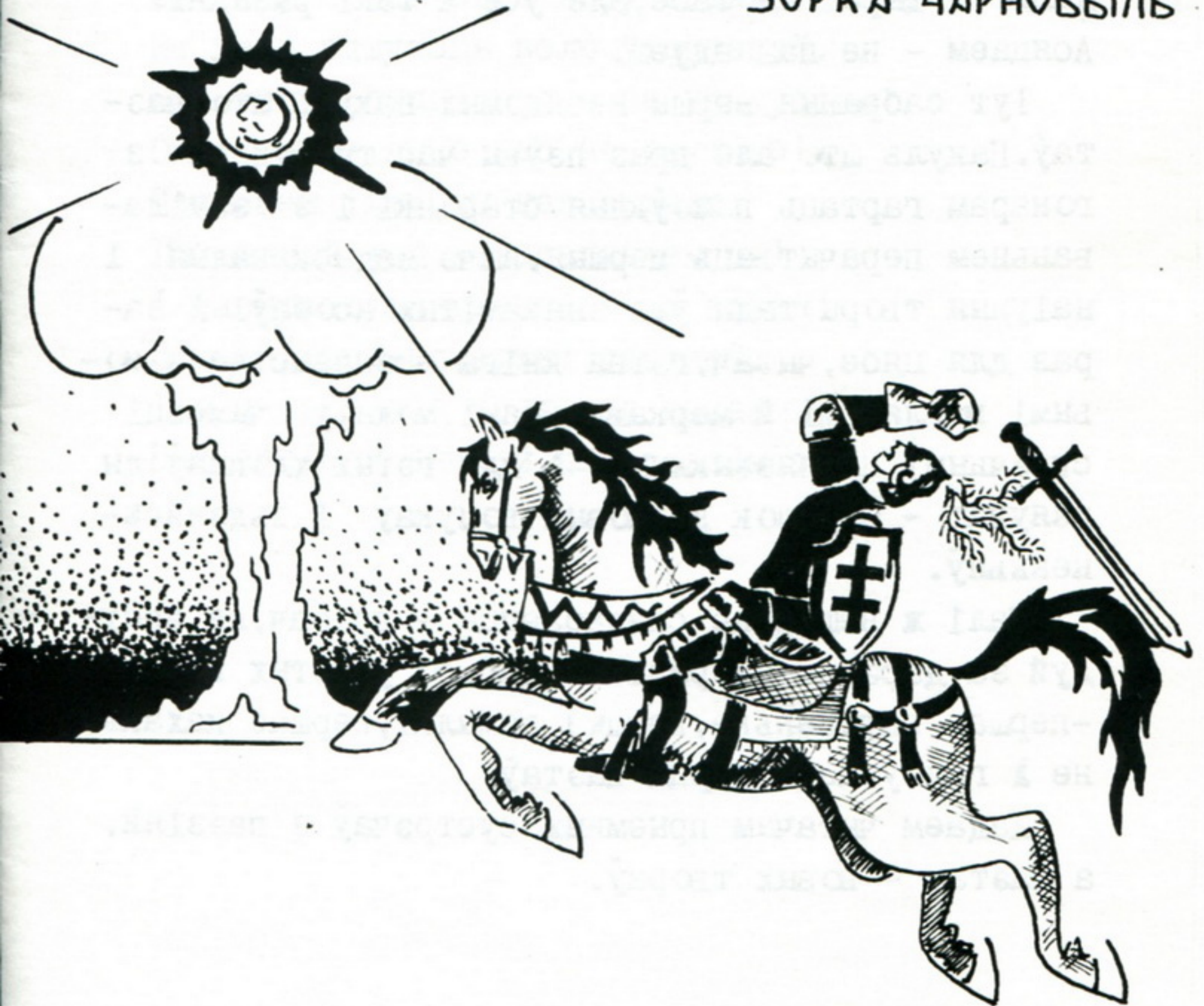

ZORKA ČARNOBYL

Modern History Archives
Archiw Najnowszej Historii
Fond F, 12, sprawa 3 86.

ЗОРКА ЧАРНОВЫЛЬ

МІНСК 1990 Р.

Ад рэдакцыі

Дзень добры, чытач! Малады альбо сталы, хлопец ці дзяўчына — усе адно. Ты трымаеш у руках самавыдатаўскі зборнічак вершаў і вагаеся: набыць, пачытаць у вольную хвіліну? А мо лепей не рызыкаваць, бо лішніх грошай у кішэні няма, да таго ж і прозвішчаў славурых паэтаў у змесьце не відаць... Вырашаць табе, але ўсе ж такі рызыкні! Абяцаем — не пашкадуеш.

Тут сабраныя вершы невядомых пакуль што паэтаў. Пакуль што але праз пэўны час ты будзеш з гонарам гартаць пажоўклыя старонкі і з замляваньнем перачытаць першыя, яшчэ недасканалыя і наіўныя творы тады ўжо знакамітых асобаў. А зараз для цябе, чытач, гэтая кніга — знаемства з новымі поглядамі й меркаваньнямі, можа, у чымсьці спрэчнымі ці нязнакомымі. А для гэтых хлопцаў ды дзяўчат — штуршок да новых пошукаў і здзяйсненьняў.

Калі ж нешта не спадабаецца — прабач, не крыўдуй за дарэмна змарнаваны час, бо у гэтых вершах — першае натхненьне, першы і памылкі, першае каханьне і галоўнае — сэрца паэтаў.

Мадаем чытачам прыемных сустрэчаў з паэзіяй, а паэтам — новых твораў.

АЛЕСЯ

Мы імкнемся пачуць - пільнасьць страчана.
Мы няздольны кахаць - сэрцы стоптаны.
Не хачу, я знайсці веру зганьбленай,
Не хачу адшукаць волю ўтоптанай.
На ланцуг стаці нас - не прымусіце!
Ох, чакайце, яшчэ нас ня здушыце!
Пахаваем ілку, ды над зграю
Пахаванай той - засьпяваем мы!
І павырастуць кветкі - ды новыя
З маёй маці-зямелькі удоваеі.
І лунаць будзе воля над выраем,
Над адзінай зямлёй, над радзімаеі.

М. АПЕЎСА

ПАМ'ЯЦІ АНДРЭЯ САХАРАВА

Сумленьня голас нам гучаў
У цёмныя, жахлівыя гады.
І голас гэты заклікаў
нас быць Людзьмі нават тады,
калі Хлусьня, Падман, Разбой
дзяркаўна рваліся у бой.
— Ты чалавек — дык нельга забіваць!
І нельга катаваць і рабаваць!
Далоў паклёп і зьдзек!
Ў нас годнасьць абуджаў той Чалавек,
І да прыёмнікаў штовечар людзі мкнулі
І словы ўжынасьці ад Сахарава чулі.
Заўжды ён быў Заступнікам народа
І клікаў да Сьвятла яго і да Свабоды.
Пазнаў за то лёгкое ён цяваньне,
а за пратэст супраць ваўны ў Афганістане
ў Горкім быў ў выгнаньні...
Ён ўсё аддаў нам, што ў жыцьці было:
І талент, і душу, лёс, розум сьвятло,
а зараз, у рэшце рэшт, сваё жыцьцё.
Вялікі гуманіст пайшоў ад нас —
асірацела раптам ўся краіна.
Няўмольны уладар ўсяго Сусьвету — Час
забраў сваёго любімейшага сына.

Спадарыня Гра

Сьпіць дзіця маё ў калысцы,

Як анёлачак малы,

А матулi вась ня сьпіцца,

Праца днёмi ад зары.

Сьпіць народ мой беларускі

Быццам барацьбы няма.

I удзень iх погляд вузкі:

Крамы, праца ды хлусьня.

Кіраўніцтва хоча спаць,

Ды ўзяліся замінаць:

Аб'явілісь нефармалы,

Бьюцца ў дзьверы ды крычаць.

Вось каму даўно ня сьпіцца,

Вось дзе вецер перамен.

Зьзяе новы сьцяг

ў сталіцы,

Хтосьці зноў ўстае з кален.

Ну, а ты, дзіцятка, сьпі,

Хай нішто твой сон ня зрушыць.

Будзе сла ў крыві,

Нас Вандэя не задушыць.

ПАН ТАДЭМІ /У. ЛЬБЕНАЎ/

ЗАПІСК

Гэй шаноўныя панове,
Паглядзіце на Радзіму
Колькі смутку, колькі грові
Зьведалі мы ў гэту зІму...
КОЛЬКІ год, як пад татарам,
Сьвета Божага ня бачым.
За якія гэты кары
На зачопнікаў батрачым?...
Працавіты беларусы,
Дні жыццё паганскім сном.
Усё з таго, што кіраўніцтва,
Быццам бы мяшок з гаўном.
На нітратах і рэнгенах,
Нам будуюць сьветлы шлях.
Чарнабыль да Курapatы,
Хай памрэм на іх вачах.
Ім усё роўна, усё на сьвеце,
Толькі б грызці сьпецпайкі.
У лепшых вузах іхні дзеці,
Улада та - бальшавікі.
Супраць гэтых камісараў,
Трэба стаць усім сьпяной.
Каб збыліся нашы мары
Аб свабодзе дарагой!
Гэй! Дыхар мае Радзімы,
Беларус, паляк, габрэй
Будзем ў барацьбе адзіны
За жыццё як у людзей!

Апейка М.Ф.

Горад у люстэрка ліўня
Глядзіцца прыгажуняй наліўнай
Шчасьце, каханьне — дзе яно, дзе?
Шчасьце змыла чанобыльскай хваляй
І каханьне ў той тоне вадзе ...
Але ня можа сыціхнуць ад веку пытаньне
Ані пра шчасьце, ні пра каханьне...
Кроплі цурчаць у жахлівай бядзе
Дзе маё шчасьце, дзе?
Дождж чарнабыльскі, дождж-пачвара
Змывае зь зямлі адвечнага твару
Каханьня пяшчотнага мары.
Немаўляткі — калекі, калекі,
І **ані**дзе ты ня возьмеш лекі.
Бо атручана ўся зямля:
І вада, І паветра, І нетры;
Тут атручаны нават ветры.
Кроплі цурчаць галашэньнем адтуль,
Мы жывыя, жывыя пакуль,
Ратуйце, добрыя людзі,
Бо канаем мы ў гэтым брудзе!
Ратуйце хоць бы дзяцей
Ад гэтых заўчасных сьмярцей!
Дзе ж тая братняя дапамога?
Людзі сьвету! Пабойцеся Бога!
Бо зорка Чарнобыль атруціла воды
І наш канец сьвету настаў.

АЛЕСЯ

Раскінулісь як здані
Пярэсткі нябыцця
Змарыўшыся ў каханьні
Забыўшыся жыцця.
І попелыня зьнічкі
Спынілі подых свой
Бы гэта запальнічка
Што скончыла з сабой

І блякля пачвары
Выходзяць ў карагод
Нязьдзейсненныя мары
Ніводная з прыгод
Не абмінае помнік
Пакой сваёй душы
Не абпаляе промнем—
Страбуйце патушыць

М. АПЕЎКА

Х Х Х

Апакаліпсіс. Генацыд.
Забруджаньне. Чарнобыль.
І ў дзяцей радыяцыйны СНІД.
І перад тварам гэткае навалы
Сьвятая Беларусь яшчэ жыве!
Так, дыхае, хоць чыстага паветра мала,
Атрутны дым з усіх бакоў плыве.
Ратуйма матухну прыроду,
Ад гэтых невукаў-пачвар,
Што труцяць ўсё паветра **і воды,**
Зямлі нявечаць вечны твар.
Ратуйма нашу культуру,
Ад хцівых лап наменклатуры.

АЛЕСЯ

Ты пяшчотны і мяккі – такіх не бывае.
Ці я гэта забыла ў халодныя ночы.
Ты захочаш кахаць – я цябе спакушаю,
Я цябе спакушаю, ня глядзячы ў вочы.

Абдыму цябе моцна, ласкавы, за плечы,
Галаву тваю лёгка к сабе затыкаю.
Ты бязьмерна кахай, да спатольнай цямрэчы,
Так бывае ў снах – я табе прыгадаю.

Ты даруеш сабе гэты сон накліканы.
Усё ж ня сьпі гэтай ноччу – табе не дазволю.
Мрою гэту гукай з сутарэньняў, спатканы,
Ведай, сённяя ўначы я ня дам табе волі.

М. АПЕЙКА

Пераклад зь літоўскае

ПРАМОВА ДЗЯЎЧЫНІ НА
МІТЫНГУ 7-га КРАСАВІКА
У ВІЛЬНІ

Я голас вольнае Літвы!
Малая я, як дэмакратыя ў нас.
І я, зьвяртаюся да Вас,
Міхась Сяргейвіч Гарбачоў з Масквы.
Да Вас, пан Прэзідэнт,
Каб высвятліць літоўскі Інцидэнт.
Прыгожа мовіце Вы пра перабудову.
Але, калі ў Літве ажыццявілі
Вашы словы,
Райскоўцаў Вы ўвялі адразу.

Спадарыня Іра

Маналог бюракрата

Як галоснасьць ўсіх зьмяшала —
Ўся краіна зь нефармалаў,
Кожны рот свой раскрывае,
Быццам ведаў шмат ён мае.

Ды улад не засмуціць,
Вось каму так блага жыць,
Лепш ў Іх волі не пытаць
Каб здароўе захаваць.

Мітынгуйце ды бастуйце,
Ў крэслах моцна мы сядзім,
Хоць да скону крыткуйце —
Ўладу вам не аддадзім.

М. АПЕЙКА

СТАРАЯ БАЙКА НА НОВЫ ЛАД

Баязьліўцы на вайсковых шрубалётах,
Што прайшлі Кабул, Тбілісі і Баку,
Зараз робяць над Літвой аблёты —

І чамусьці дыпляматыя ў баку.

Шрубалёты, танкі, бэтээр —

То атака на Літву з СССР.

Во падала Вільня на развод —

І зьявіўся ваяўнічы зборд.

Гандляваць жадае Вільня мірна —

Не цягнуцца па камандзе "Смирно"!

Адрадзіліся і Будапешт, і Прага,

Войска нашае зьбіраецца дамоў,

І ад жаху абярнуўся прагна

У браню з тых войскаў Сакалоў.

Разьлятаецца Імпэрыя на часткі

І ня skleяць яе танкі, БТР.

Зброя, войска — гэта толькі пастка

Для аматараў хімер ў СССР.

Аліменты патрабуе Гарбачоў

Не стае, відаць, ў СССР харчоў...

А Літва згадала пра забітых,

Бо ў Літве спрадвек няма забытых.

АЛЕСЯ

Колам абвяла мне вочы жорсткая бяссоньніца,
Нешта зноў ня сьпіцца сеньня,
Нешта непакоіцца.

Бестурботнасьць і ня сьніцца,
Не чакаю раніцы.
Лепш за ўсё тады ляжыцца,
Як не прынаюся.

І салодкія прыстанкі
Прыгадаю ранкам я
І прысмакі й абяцанкі,
Радасьць волі спакваля,

Ненатоленасьць сустрэчы
Ў сутарэньнях наталю
І забуду я пра сьвечы,
Як штоночы іх палю...

Мяккасьць абдыму кіліма,
Зварухну цяжкі нябыт.
А вачам ў ластэрку зімна,
Позірк коламі абмыт.

У В А Г А !

Рэклама

У Вас ёсьць цудоўныя вершы. Але ёсьць і цяж-
касці з друкаваннем у газэтах і часопісах.
НЕ СУМУЙЦЕ!

Звяртайцеся па дапамогу да незалежнай
рэдакцыі - друкарні К.Пянткоўскага. Абяцаем патрым-
ку ў Вашай літаратурнай дзейнасці.

Па даведкі звяртайцеся па тэлефоне:
51-14-52 /Алесь/, альбо дасылайце лісты на адрас:
220092, Беларусь, м.Менск, Пушкіна 30-167. ФІЛІПО-
ВІЧУ АЛЕСЮ, ці : 220018 Беларусь, м.Менск,
а/с 155

Г.ІВАНОВІЧ

х х х

Далуны закапалі,
Узаралі палі.
Курганы раскапалі
І сьвятое знайшлі.

І ляжань на пагосьце
Пад нагамі сьноў,
Пацямнелыя косыці
Беларускіх дзядоў.

„ZORKA ČARNOBY 1”

"ЗОРКА ЧАРНОБЫЛЬ"

Падпісана да друку 29.05.90

Надрукавана ў друкарні К.Пянткоўскага.

Дасылайце лісты на адрас:

220018, Беларусь, м.Менск, а/с 155

Заказ № 222

Наклад 100